

ขนบกับนวนิยายในรหัสคดีไทย เรื่อง เลือดข้นคนจาง Convention and Novelty in Thai Mystery In Family We Trust

จงชัย แซ่เจี๋ย

สาขาวิชาภาษาไทยเพื่ออาชีพ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
thepurpleink@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การสืบทอดขนบและการสร้างนวนิยายในรหัสคดีไทยเรื่อง เลือดข้นคนจาง ผลการศึกษาพบว่า นวนิยายเรื่องนี้ดำเนินเรื่องตามขนบของรหัสคดี โดยเฉพาะการเปิดเรื่องด้วยอาชญากรรมที่รอการคลี่คลาย และการปิดเรื่องด้วยการคลี่คลายอาชญากรรมในตอนต้น ส่วนนวนิยายที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้ คือ กลวิธีการเล่าเรื่องผ่านมุมมองของตัวละครหลายตัวในเรื่อง ขนบกับนวนิยายในรหัสคดีเรื่อง เลือดข้นคนจาง ทำให้ตระหนักว่า คติมาตรฐานหนึ่งที่เกิดขึ้นไม่ใช่เรื่องที่จะคลี่คลายได้โดยง่ายหรือตรงไปตรงมา เพราะใครก็ตามที่สามารถเข้าถึงสถานที่เกิดเหตุได้ก็ล้วนสามารถจัดการกับข้อเท็จจริงที่เกิดเหตุในคดีได้ สอดคล้องกับวิธีการทำความเข้าใจโลกและการเข้าถึงความจริงตามคตินิยมสมัยใหม่ ซึ่งเป็นกระแสความคิดที่คงอยู่ในสังคมไทย

คำสำคัญ: ขนบ นวนิยาย รหัสคดีไทย

Abstract

This article aims to analyze the convention and the novelty in Thai mystery In Family We Trust. The research shows that this novel follows the conventions of mystery, specifically by opening with an unsolved crime and closing with the solution of the crime. The novelty appeared in this novel is the uses of various points of view from many characters in the story. The convention and the novelty in this novel caused the reader to realize that each crime or murder case that happened couldn't be solve easily because of anyone who can access to the crime scene can manipulate all evidences in that place. It tallies with the worldview and perceptions of Modernism, which is circulating in Thai society.

Keywords: convention, novelty, Thai mystery

1. บทนำ

ในปี พ.ศ. 2561 ละครเรื่อง *เลือดข้นคนจาง* ถือเป็นละครเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจเพราะเมื่อแรกฉายได้รับการประเมินค่าความนิยมที่ไม่ดี การออกอากาศตอนแรกได้รับการจัดอันดับค่าความนิยมโดยนิตสารที่ 0.802 ซึ่งต่ำลงจากค่าเฉลี่ย 1.2 ของรายการ เอ็มเอกซ์ มวยเอ็กซ์ตรีม ที่เคยออกอากาศในเวลาเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ละครกลับสร้างกระแสตอบรับอย่างท่วมท้นบนโลกออนไลน์ และมีกรกล่าวถึงบนสื่อสังคมออนไลน์เป็นจำนวนมาก จนทำให้ความนิยมของละครเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดและทำลายสถิติค่าความนิยมเฉลี่ยของรายการ เอ็มเอกซ์ มวยเอ็กซ์ตรีม ได้สำเร็จ จากการจัดอันดับของนิตสาร ประเทศไทย ค่าความนิยมโดยเฉลี่ยทั่วประเทศของละครเรื่องนี้ใน 12 ตอนแรกที่ออกอากาศอยู่ที่ 1.209 (TV Digital Watch, 2561)

สาเหตุที่ทำให้ละครเรื่องนี้เป็นที่กล่าวถึงบนโลกออนไลน์ ก็คือ การนำเหตุการณ์ในละครไปเปรียบเทียบกับคดีที่เกิดขึ้นจริงในสังคม ทว่านั่นทำให้ประเด็นต่าง ๆ ที่ละครพยายามนำเสนอถูกละเลย มองข้าม หรือไม่ได้รับการพิจารณา มากเท่าใดนัก อย่างไรก็ตาม ยังมีนักวิชาการหรือนักวิจารณ์ที่พิจารณาละครเรื่องนี้ด้วยแง่มุมทางวิชาการอยู่บ้าง ดังเช่นบทความเรื่อง “มองวัฒนธรรมจีนผ่าน “เลือดข้นคนจาง”” (วรศักดิ์ มหัทธโนบล, 2561) ซึ่งมีข้อชวนพิจารณาว่า ภาพของละคร *เลือดข้นคนจาง* อาจเป็นภาพสะท้อนการเปลี่ยนแปลง และความขัดแย้งระหว่างความเป็นจีนดั้งเดิมเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ ทั้งในแง่วัฒนธรรมและในแง่การดำเนินธุรกิจ หรือเช่นบทความเรื่อง “วิเคราะห์ซีรีส์ เลือดข้นคนจาง: โอบอ้อม-ทำลาย และเราไม่เคยรู้จักแม่ของตัวเอง” (วริศ ลิขิตอนุสรณ์, 2561) ซึ่งได้พยายามทำความเข้าใจครอบครัวของตนเองผ่านพฤติกรรมของตัวละครในละครชุดนี้ภายหลังจากที่ละครชุดนี้ออกอากาศได้เพียงสองตอน วริศชี้ชวนให้เห็นว่า การให้ความสำคัญกับความเข้มข้นของสายเลือดและผู้ชายในฐานะคนส่งต่อสายเลือดดังที่ละครเรื่องนี้นำเสนอ ทำให้ตัวละครผู้หญิงในสายเลือดกลายเป็น “คนอื่น” ของครอบครัว ไม่ต่างจากเรื่องราวในครอบครัวของวริศเอง

ภายหลังจากที่ละครชุดนี้จบลงแล้ว สำนักพิมพ์มติชน ได้ร่วมมือกับทรูยศ สุขมากอนันต์ ผู้กำกับละครชุดดังกล่าว นำต้นฉบับบทละครโทรทัศน์มาเรียบเรียงเป็นนวนิยายเรื่อง *เลือดข้นคนจาง* (ฤทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์, 2562) เพื่อเล่าเรื่องราวในอีกแง่มุมหนึ่งที่ต่างออกไป มีฤทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์ หนึ่งในผู้เขียนบทละครชุดนี้เป็นผู้เรียบเรียงฉบับนวนิยาย เมื่อพิจารณานวนิยายเรื่องนี้เบื้องต้น พบว่า นวนิยายเรื่องนี้มิได้เล่าเรื่องผ่านมุมมองของตัวละครเพียงตัวเดียว ดังเช่นในบทที่ 1 เล่าผ่านมุมมองของอาม่าปราณี บทที่ 2 เล่าผ่านมุมมองของภัสสร ผู้เป็นลูกสาวของอาม่า ส่วนบทที่ 3 เล่าผ่านมุมมองของคริสสะไก่เชื้อสายจีนในครอบครัว เป็นต้น แม้การเล่าเรื่องมากกว่าหนึ่งมุมมองจะเคยปรากฏในวรรณกรรมไทยเรื่องอื่น ๆ มาบ้าง ดังที่ปรากฏในวิทยานิพนธ์เรื่อง “เรื่องสั้นไทยแนวคตินิยมสมัยใหม่ พ.ศ. 2507-2516” (สรณัฐ ไตลังคะ, 2550) แต่หากพิจารณาเฉพาะรหัสคดีของไทย จะพบว่า ยังไม่เคยมีเรื่องที่น่าเสนอการคลี่คลายคดีฆาตกรรมผ่านการเล่าเรื่องหลายมุมมองมาก่อน มีเพียงนวนิยายเรื่อง *กาหลมหารทิก* ที่เล่นกับมุมมองการรับรู้เรื่องที่แตกต่างกัน ระหว่างมุมมองของตัวละครกับมุมมองของผู้อ่าน (ธงชัย แซ่เจี๋ย, 2559) ถือได้ว่าเป็น “นวนิทัศน์” ที่น่าสนใจและน่าที่จะนำมาศึกษาทั้งในแง่การสืบทอดขนบการเขียนกับการสร้างนวนิทัศน์ในรหัสคดีเรื่อง *เลือดข้นคนจาง* นี้

2. วัตถุประสงค์ของบทความ

- 2.1 เพื่อวิเคราะห์การสืบทอดขนบการเขียนรหัสคดีในนวนิยายเรื่อง *เลือดข้นคนจาง*
- 2.2 เพื่อวิเคราะห์การสร้างนวนิทัศน์ในนวนิยายเรื่อง *เลือดข้นคนจาง*

3. การสืบทอดขนบการเขียนรหัสคดีในนวนิยายเรื่อง เลือดชั้นคนจาง

ขนบ (convention) หรือสัจนิยม หมายถึง กลไกการประพันธ์ หลักการ วิธีดำเนินการ หรือรูปแบบซึ่งผู้เขียนกับผู้อ่านยอมรับกันจนกลายเป็นแบบแผนของวรรณกรรม (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2560: 132) มีผู้กล่าวถึงขนบการเขียนรหัสคดีไว้หลายท่าน หากกล่าวอย่างง่ายที่สุด รหัสคดี คือ เรื่องเล่าที่เน้นการคลี่คลายปัญหาซ่อนเงื่อนของเหตุการณ์ชุดหนึ่ง มีองค์ประกอบหลักเด่นชัด 2 อย่าง คือ ปมปริศนา และการแก้ปมปริศนานั้น (เรื่องเดช จันทรศิริ, 2542: 8-10) ขณะที่นักวิชาการด้านวรรณกรรมศึกษาได้กล่าวถึงขนบของวรรณกรรมประเภทนี้ไว้ว่า “โดยทั่วไป นิยายนักสืบจะเริ่มต้นด้วยศพ สถานการณ์ และรูปการณ์แวดล้อมล้วนสื่อให้เชื่อว่า นี่คือฆาตกรรม ปัญหาคือใครเป็นคนทำ ทุกคนแม้แต่ตำรวจล้วนไม่สามารถคลี่คลายปมปริศนาฆาตกรรมได้ จำต้องอาศัยนักสืบสมัครเล่นเข้ามาช่วยไขปริศนา การดำเนินเรื่องมักจะเป็นไปอย่างยกย่อนซ่อนเงื่อนชวนติดตามชนิดผู้อ่านวางไม่ลง จบจบจนหน้าสุดท้าย ปริศนาฆาตกรรมจึงได้ไขออกมาด้วยความชาญฉลาดของนักสืบ” (ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช, 2548: 326)

พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม ฉบับราชบัณฑิตยสภา ได้กล่าวถึงองค์ประกอบพื้นฐานของวรรณกรรมประเภทนี้ว่า ประกอบด้วยอาชญากรรมที่ยังไม่คลี่คลาย ตำรวจที่มักไม่ให้ความร่วมมือหรือไม่ฉลาด นักสืบซึ่งมักเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมแปลก ๆ และผู้ช่วยนักสืบที่จะช่วยสืบสวนข้อน่าสงสัยและช่วยคลี่คลายเงื่อนงำบางประการที่ชวนติดตาม มีผู้ต้องสงสัยหลายคนซึ่งเหตุการณ์มัดตัวจนทำให้ผู้อ่านไขว่ไขว้ใจว่าเป็นผู้กระทำผิด และการแก้ปมปัญหาที่น่าตื่นเต้นและไม่มีใครคาดคิด ซึ่งนักสืบจะเป็นผู้เปิดเผยวิธีที่เขาค้นพบผู้กระทำผิด เรื่องนักสืบที่ดีต้องเป็นเรื่องที่สามารถคลี่คลายปัญหาได้อย่างสมเหตุสมผล (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2560: 147)

จากการประมวลทัศนะอันหลากหลายของนักวิชาการดังที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ขนบการเขียนรหัสคดีประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ตอนต้น ตอนกลาง และตอนท้าย ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ขนบการเขียนรหัสคดีทั้ง 3 ส่วน

ตอนต้น	ตอนกลาง	ตอนท้าย
อาชญากรรม / ฆาตกรรมที่มีปริศนา	การพยายามคลี่คลายปริศนา ตำรวจที่ไร้ฝีมือ นักสืบ (และผู้ช่วย) ที่มีความสามารถ ผู้ต้องสงสัยหลายคน	ปริศนาที่คลี่คลายอย่างสมเหตุสมผล ด้วยฝีมือของนักสืบ

เมื่อพิจารณาในแง่ขนบการเขียน พบว่า นวนิยายเรื่อง เลือดชั้นคนจาง ดำเนินเรื่องตามขนบของรหัสคดี โดยเฉพาะตอนเปิดเรื่องและตอนปิดเรื่อง กล่าวคือ นวนิยายเรื่องนี้เปิดเรื่องด้วยอาชญากรรมที่รอกการคลี่คลาย ดังความว่า

ฉันทะโกนเรียกชื่อเขา แต่ไม่มีเสียงตอบ ฉันทเลยบุกขึ้นบันไดไปที่ห้องนอน แล้วฉันทก็เห็นบนพื้นนั่นมีร่างเขานอนนิ่ง ท้องมีเลือดเต็มไปหมดและไหลนองลงบนพื้น

ฉันททำอะไรไม่ถูก อารมณ์โกรธหายไปหมดสิ้น ฉันทคิดว่าเขาถูกยิงแน่ ๆ และคงตายแล้ว

“กรี๊ดดดดด” ฉันทร้องออกไปสุดเสียง แล้วฉันทก็รีบวิ่งออกจากบ้านเขา พอออกมาก็เจอแม่ฉันทกับเจ้าก่วยเตี้ยवलานชายยืนหน้าตาดำตื้นอยู่ในซอย

“เมื่อก็ลือกรี๊ดเธอ เกิดอะไรขึ้นอาสาร”

“ม้า หนูเจอเฮียถูกยิงอยู่ในบ้านเขา”

ฉันทบอกแม่แค่นั้นแล้ววิ่งกลับเข้าบ้านของฉันทขณะแม่วิ่งเข้าบ้านเฮีย

(ฤทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์, 2562: 57)

ข้อความข้างต้นเป็นตอนที่ภัสสรพบศพของประเสริฐในบ้านของประเสริฐเอง ก่อนที่ภัสสรจะแจ้งข้อมูลดังกล่าวให้แม่หรืออามาทราบ จะเห็นได้ว่าศพของประเสริฐที่ถูกยิงเป็นการผูกปมปริศนาให้เรื่องน่าติดตามตามแบบของรหัสคดีทั่วไป เพราะนำไปสู่การติดตามหาคนร้ายที่ลงมือก่อเหตุรวมถึงแรงจูงใจที่ทำให้ลงมือ จัดได้ว่าศพดังกล่าวเป็นอาชญากรรมที่รอคดีคลายตามขนบของรหัสคดี

ส่วนตอนปิดเรื่อง นวนิยายเรื่องนี้ปิดเรื่องด้วยการคลี่คลายอาชญากรรมในตอนต้นเรื่อง ความว่า

ผมไม่ได้นับว่าที่สืบค้นหาแล้วที่ผมนอนแทบไม่หลับเลยนับแต่วันที่ผมลั่นกระสุนนั้นนั้นออกไป มันไม่ใช่แค่ภาวะมือเขือนเลือดล้างยังงาก็ไม่ออกที่ตามหลอกหลอนผม แต่ถึงนับวันผมนี้แหละที่ทำให้จิระอนันต์กลายเป็นตระกูลเลือดในสายตาสังคม เพราะความซื่อสัตย์ของผมแท้ๆ ผมกลัวว่าลูกสาวจะอยู่ยังไง ถ้าผมไปอยู่ในคุก

(ฤทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์, 2562: 279)

ข้อความข้างต้นเป็นคำสารภาพของเมธ น้องชายของประเสริฐซึ่งเป็นผู้ที่ปลั้งมือฆาตกรรมประเสริฐ เมธสารภาพว่าเป็นผู้ลงมือและใช้ชีวิตอยู่ด้วยความหลอกหลอนจากสิ่งที่ปลั้งมือลงไปและกระแสน้ำ คำสารภาพดังกล่าวเป็นการคลี่คลายอาชญากรรมที่เกิดขึ้นเพราะทำให้ทราบว่าอาชญากรรมในตอนเปิดเรื่องนั้นใครเป็นผู้ลงมือ

นอกจากนี้ การที่เมธฆาตกรรมประเสริฐยังเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในอดีตที่พิม ภรรยาของเมธถูกวางยาทำให้แท้ง แม้คดีความจะหมดอายุไปแล้วและคนที่วางยาพิมก็ไม่ได้อยู่ในครอบครัวยัง แต่ผู้รู้เห็นเหตุการณ์การวางยาที่ต้องการสารภาพกับเมธเพื่อให้เรื่องราวในครอบครัวยุติลงด้วย ดังความว่า

จู่ ๆ เราทั้งสองก็เจียบไป ไม่กล้าสบตากัน สักพักหนึ่งเฮียเมธจึงพูดขึ้นก่อน

“เฮียขอโทษนะ ทำสรช่วยอยู่ตั้งนาน แถมยังทำให้เตี้ยต้องติดคุกอีก”

“พอแล้วเฮีย ไม่ต้องขอโทษแล้ว ฉันทเองก็ผิดเหมือนกัน ที่เตี้ยต้องติดคุก หรือที่ฉันทต้องโดนทุกคนมองไม่ดี มันก็เป็นกรรมที่ฉันทก่อขึ้นเองทั้งนั้น... ฉันทมีเรื่องที่ต้องบอกเฮีย” ฉันทโพล่ง แล้วอึกก็อ้อมอกอยู่ใต้ใจหนึ่ง ก่อนรวบรวมความกล้าเล่าออกไป

“ความจริงตอนที่ซ้อคริสวางยาซ้อพิม ฉันทเห็นทุกอย่าง แต่ฉันทก็ไม่ได้ห้าม ฉันทปล่อยให้มันเกิดขึ้นจนเรื่องมันร้ายแรง... ฉันทขอโทษนะเฮีย”

(ฤทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์, 2562: 342)

ข้อความข้างต้นเป็นตอนที่ภัสสร น้องสาวของประเสริฐและเมธมาเยี่ยมเมธที่คุก ภัสสรสารภาพว่า เหตุการณ์เมื่อหลายปีก่อนที่พิม ภรรยาเมธ ถูกคริส ภรรยาประเสริฐวางยาทำให้แท้งนั้น ภัสสรเป็นผู้เห็นเหตุการณ์โดยตลอด นอกจากภัสสรจะไม่ได้ห้ามแล้ว ยังปล่อยให้เหตุการณ์ดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ จนพิมแท้งลูกและผูกคอตาย จะเห็นได้ว่า คำสารภาพของเมธที่ก่อเหตุฆาตกรรมประเสริฐ กับคำสารภาพของภัสสรในฐานะผู้เห็นเหตุการณ์ในอดีต ทำให้อาชญากรรมในเรื่องคลี่คลายตอนปิดเรื่องตามขนบของรหัสคดี

อนึ่ง แม้ตอนกลางเรื่องจะปรากฏตำรวจที่มีบทบาทในกระบวนการสืบสวนสอบสวนคดีฆาตกรรมที่เกิดขึ้น แต่เพราะบทบาทของตำรวจมีน้อยและไม่ส่งผลต่อการคลี่คลายคดีอย่างมีนัยสำคัญ จึงไม่กล่าวถึงในที่นี้

4. นวัตกรรมในนวนิยายเรื่อง เลือดชั้นคนจาง

นวัตกรรม (novelty) หรือความแปลกใหม่ เป็นกลวิธีนำเสนอเป้าหมายโดยใช้ความหลากหลายและความใหม่ที่แตกต่างไปจากที่เคยคิด เคยรู้ คุณค่าของความแปลกใหม่อยู่ที่ว่าความแปลกใหม่นั้นเป็นเพียงเป้าหมายหรือเป็นวิธีการนำเสนอเป้าหมาย

ความแปลกใหม่ที่มุ่งเพียงทำให้ตระหนกหรือประหลาดใจอาจจะกลายเป็นเรื่องเร้าใจอย่างพึ่ๆ หรือเป็นเรื่องประโลมโลกไปในบางกรณีอาจมีผลให้เนื้อเรื่องเสียความสมดุลได้ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2560: 352)

นวนิยายที่ปรากฏในรหัสคดีเรื่อง *เลือดชั้นคนจาง* คือ กลวิธีการเล่าเรื่องผ่านมุมมองของตัวละครหลายตัวในเรื่อง ตั้งแต่ต้นจนจบ เนื้อหาของนวนิยายเรื่องนี้แบ่งเป็น 30 ตอน แต่ละตอนเป็นมุมมองของตัวละครหนึ่งตัวที่ไม่ต่อเนื่องเชื่อมร้อยกัน ตัวละครบางตัวเล่าเรื่องมากกว่าหนึ่งครั้ง รวมทั้งหมดแล้วนวนิยายเรื่องนี้เล่าผ่านตัวละคร 16 ตัว ตัวละครเหล่านี้ล้วนมีความเกี่ยวข้องกับตระกูลจิระอนันต์และเกี่ยวกับคดีฆาตกรรมประเสริฐแตกต่างกันไป ในบรรดาเรื่องเล่าที่เล่าผ่านมุมมองของตัวละครในเรื่องนี้ สิ่งที่น่าสนใจ คือ การให้ตัวละครรุ่นหลานมีบทบาทสำคัญในการคลี่คลายปริศนาคดีฆาตกรรมประเสริฐ ไม่ว่าจะมีความสามารถในการสืบสวนสอบสวนหรือไม่ก็ตาม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“วันที่ตัวกู๋ตาย ผมนอนไม่หลับ ผมได้ยินเสียงใครไม่รู้จักห้อง ผมเลยออกไปดู แล้วก็เห็นม้า แอบเอาอะไรบางอย่างออกไปทิ้งหลังบ้าน ผมสงสัยไปเปิดดู ก็เลยเจอกางเกงตัวนี้”

ทำไมลูกถึงมองฉันด้วยสายตาเศร้าเช่นนั้น

“กางเกงตอนที่ผมเจอ มันมีรอยเปื้อกตรงขาทางเกงเหมือนเพิ่งโดนซักไปด้วย ม้าซักอะไรหรือครับ”

“ม้า...”

“ม้า...ซักเลือดของกู๋เสริฐออกใช้มัย...ม้า เอากางเกงตัวนี้ไปมอบตัวเถอะครับ”

(ฤทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์, 2562: 289)

ข้อความข้างต้นปรากฏในตอนที่ 22 เป็นตอนที่เล่าผ่านมุมมองของภัสสร ภัสสรเล่าว่า เอิร์นซึ่งเป็นลูกชายคนรองของภัสสร เป็นผู้พบกางเกงที่ภัสสรใส่ในวันเกิดเหตุฆาตกรรมประเสริฐ แต่มีเหตุให้ต้องเปลี่ยนกางเกงเนื่องจากเปื้อนเลือดของประเสริฐ เอิร์นตีความว่าภัสสรอยู่ในที่เกิดเหตุและเป็นผู้ลงมือฆาตกรรมประเสริฐ จึงยื่นกางเกงให้ภัสสรและบอกให้ไปมอบตัว จะเห็นได้ว่า ในเรื่องเล่าของภัสสร เอิร์นตีความว่าฆาตกรคือภัสสรจากเพียงแค่งางเกงที่ใส่และมีรอยเปื้อนเลือดเท่านั้น มิได้พิจารณาถึงพยานหลักฐานอื่น ๆ เนื่องจากเอิร์นเข้าใจแต่เพียงกางเกงตัวนี้เท่านั้น

อนึ่ง นวนิยายเรื่อง *เลือดชั้นคนจาง* นำเสนอเรื่องเล่าผ่านมุมมองของตัวละครที่ทราบตัวผู้ก่อเหตุระหว่างที่ตำรวจกำลังสืบสวนสอบสวนคดีนี้อยู่ด้วย ดังความว่า

ไม่ก็้อัดใจต่อมา แปะเมธเดินงุ่นง่านเข้ามาในโรง ในมือถือสมุดสีแดง ทำท่าเหมือนตะโกน แล้วเดินขึ้นบันได หัวใจผมสั่นเมื่อเห็นว่าในห้องโถงนั้นไม่มีการเคลื่อนไหวอยู่ครู่หนึ่ง ผมจึงกดพอร์เวิร์ดไปจนถึงภาพที่ทำให้ผมมือเย็นไปหมด

แปะเมธเดินลงบันไดมา ในมือข้างหนึ่งมีปืน อีกมือมีสมุดแดงเล่มเดิม

ผมรู้สึกตัวเองกำลังจะหยุดหายใจ ใช้เมาส์ลากแถบเล่นภาพวิดีโอให้ขยับเลื่อนต่อไปข้างหน้าอีกเล็กน้อย เห็นเหมเหมเดินเข้ามาในบ้าน เธอมองมาที่กล้อง ก่อนเดินขึ้นบันไดไป ผมมองเลขบอกเวลาในคลิป 16.22 น. และอีกไม่นานภาพวิดีโอก็ตัดจบ

(ฤทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์, 2562: 222-223)

ข้อความข้างต้นปรากฏในตอนที่ 16 เป็นตอนที่เล่าผ่านมุมมองของเวกส์ซึ่งเป็นหลานของประเสริฐและเมธ เวกส์เป็นผู้พบฮาร์ดดิสก์ของกล้องวงจรปิดที่หายไปจากบ้านของประเสริฐ เนื่องจากสงสัยพฤติกรรมของเหมเหมที่เอาขยะไปทิ้งกลางดึก จึงตามไปเก็บฮาร์ดดิสก์ดังกล่าวมาได้ ภาพที่บันทึกไว้เป็นภาพภายหลังจากเมธลงมือฆาตกรรมประเสริฐแล้วและเดินลงบันไดมาพร้อมอาวุธปืนในมือ อีกทั้งยังปรากฏภาพของเหมเหมในฐานะผู้จัดการกับกล้องวงจรปิดด้วย กล่าวได้ว่า ภาพจากกล้องวงจรปิดนี้เป็นหลักฐานสำคัญที่ใช้มัดตัวผู้ก่อเหตุได้

อย่างไรก็ดี ในเรื่องเล่าของเวกัส เวกัสไม่ได้นำภาพดังกล่าวไปมอบให้แก่ตำรวจ เนื่องจากเมธมีศักดิ์เป็นลูกและเป็นญาติผู้ใหญ่ที่เวกัสรักมาก เวกัสเก็บความเคลือบแคลงใจที่มีต่อเมธไปคุยกับเมธเอง ดังความว่า

“ผมรู้แล้วว่าแปะ แปะไม่ต้องโกหกผมหรอก” ผมอยากพูดว่าผมผิดหวังในตัวเขา แต่ผมไม่กล้า แปะก็พรั่นแต่ว่าแปะขอโทษ แปะไม่ได้อยากทำแบบนี้ แปะทิ้งเหม่เหม่ไม่ได้ ซึ่งผมไม่เห็นว่าจะไม่สมเหตุสมผลเลย “นั่นแปะช่วยอธิบายหน่อย...แปะทำไปทำไมครับ” ผมเปลี่ยนท่าที่เป็นสุภาพ “แปะเล่ามาเถอะ ผมอยากเข้าใจแปะ” ผมอยากเข้าใจว่าทำไมน้องชายที่ดูรักพี่ชายอย่างมากจึงฆ่าพี่ได้ แต่แปะเมธก็ไม่ปริปากบอกอะไรกับผมเลย ผมจึงเดินจากเขามา โดยไม่ลืมจะบอกเขาทั้งน้ำตาว่าผมไม่อยากจะเห็นเขาอีกแล้ว

(อุทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์, 2562: 225-226)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นว่า แม้เวกัสจะได้คำตอบจากปากของเมธ แต่เวกัสก็ไม่เข้าใจสาเหตุที่เมธลงมือฆาตกรรม และทำให้เกิดรอยร้าวในความสัมพันธ์ระหว่างเวกัสกับเมธด้วย อย่างไรก็ดี เวกัสไม่ได้นำสิ่งที่ค้นพบไปแจ้งแก่ตำรวจ ทำให้การคลี่คลายคดีที่เกิดขึ้นไม่สามารถกระทำได้โดยง่าย

ในบรรดามุมมองและเรื่องเล่าของตัวละครที่หลากหลาย ตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในการคลี่คลายปริศนาในคดีฆาตกรรมประเสริฐ คือ อี ซึ่งเป็นลูกชายคนโตของภัสสร ในตอนที่ 20 ซึ่งเล่าผ่านมุมมองของอี อีเป็นผู้พบเบาะแสชิ้นสำคัญที่ทำให้เข้าใจเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีตและเชื่อมโยงกับคดีในปัจจุบัน ดังความว่า “แล้วสมุดปกหนังสือแดงที่มีรูปสเก็ตซ์ลายเส้นของอากงก็มาอยู่ในมือผม นี่มันต้องเป็นเล่มที่ก๊วยเตี๋ยบอกว่าหายไปแน่ๆ คำถามมีเพียงข้อเดียว ทำไมมันมาอยู่นี่... ผมเปิดดูรูปไปเรื่อย ๆ หัวใจเต้นแรงที่สุดเมื่อพลิกมาเห็นภาพวาดหญิงสาวท้องโตผูกคอตายกับชื่อห้องนอน ที่ขามิรอยน้ำส้ซึมไหลเปื้อนเป็นทาง” (อุทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์, 2562: 265) จากข้อความดังกล่าวจะเห็นว่า เบาะแสที่อ้อพบ คือ สมุดปกหนังสือแดงซึ่งเป็นสมบัติส่วนตัวของอากงสุกิจ ในสมุดเล่มนั้นเต็มไปด้วยรูปที่อากงวาด รูปที่ทำให้รู้สึกสนใจคือรูปวาดหญิงสาวท้องโตที่ผูกคอตาย อีได้นำรูปดังกล่าวไปให้อาม่าดูและปะติดปะต่อเรื่องราวในอดีตจากปฏิกิริยาของอาม่า (อุทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์, 2562: 274-276) ทำให้สันนิษฐานได้ว่า เมธโกรธที่ภรรยาของตนถูกคริสวางยาจนแท้ง เมธต้องการพบกับคริสแต่วันที่เกิดเหตุคริสไม่อยู่ที่เมืองไทย ประเสริฐจึงเป็นผู้รับเคราะห์จากอาวมณีโกรธของเมธ

นอกจากจะค้นพบเบาะแสจนทราบตัวผู้ก่อเหตุแล้ว อียังเป็นผู้สืบบทบาทสำคัญในการทำให้เมธสารภาพด้วย ในตอนที่ 24 ซึ่งเล่าผ่านมุมมองของเมธ อีได้ไปพบเมธที่ฮ่องกงและจัดฉากให้เมธได้จัดการคริสเพื่อถ่ายทอดสดและบันทึกภาพไว้เป็นหลักฐานไปช่วยเตี้ย น้องชายของอีที่ติดคุกแทนเมธ ความว่า

ผมเอี้ยวตัวหันไป เห็นคริสกำลังเดินมาไกลๆ หยุดยีนที่ระเปียงริมทะเล อียังคงบเร้าผม “ว่าไงครับ อยากแก้แค้นแทนลูกเมียตัวเองที่ต้องตายเพราะผู้หญิงคนนั้นมัย” ถึงตรงนี้หลานชายผมยกด้ามปืนขึ้นสูง ผมเห็นมันชัดเจน เราสบตากัน ผมสุดหัวใจเต็มปอดและเอื้อมมือไปจับมัน ผมพร้อมแล้ว อีปล่อยปืนให้อยู่ในมือผม

...

คริสครอใครสักคนอยู่ เรอมองตรงไปที่ทางเดินแล้วก้มดูนาฬิกาข้อมือ เมื่อเงยหน้าขึ้นมาเธอก็เห็นผม เธอรืดร้องเมื่อเห็นปืนที่ผมเล็งใส่เธอ ผมตะโกน “กูรู้แล้ว ว่ามึงวางยาเมียกู!” คริสตัวสั่นเทา ที่อย่างนี้ละกลัว ผมตะคอกใส่ “มึงทำพิมทำไม!!”

(อุทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์, 2562: 309-310)

จากข้อความดังกล่าวจะเห็นว่า อีเป็นผู้ที่ใช้คำพูดรบเร้าให้เมธใช้ป็นจัดการคริสเพื่อแก้แค้นให้กับพิมผู้เป็นภรรยาในอดีตและเสียชีวิตไปแล้ว อีกทั้งยังเป็นผู้จัดหาปืนมาให้เมธด้วย

อย่างไรก็ตาม การจัดการที่อีบ้นที่ภาพไว้อยู่ในสายตาของผู้ชมอย่างพิทด้วย ดังในตอนี่ 25 ซึ่งเล่าผ่านมุมมองของพิท ผู้กำลังดูเหตุการณ์ที่อื่งงผ่านการถ่ายทอดสดของอื่

ผมเห็นหน้าบิดเบี้ยวเหยงของเจ็กเมธขณะพูดสลับกับเสียงของเฮียอื่

“ทำไม! ทำไมปืนมันยังไม่ออก”

“กู ผมไม่ได้ใส่ลูกไว้แต่แรกแล้ว”

“ทำแบบนี้ทำไม” เจ็กเมธพูดทั้งที่น้ำตาอาบหน้า

“ผมขอโทษ ผมแค่อยากให้คุณยอมรับออกมา ผมต้องการคำสารภาพไปช่วยน้องผม” เฮียอื่

น้ำตาไหล

เจ็กเมธร้องไห้อย่างน่าเวทนา โดยมีแม่พร้อมตะโกนขอความช่วยเหลือ

(ฤทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์, 2562: 315)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นว่า ในมุมมองการเล่าเรื่องของพิท พิทได้เห็นเมธพยายามจะยิงปืนใส่คริส แม่ของพิท แต่ปืนยังไม่ออกเนื่องจากไม่มีลูกกระสุนตั้งแต่แรก และพิทก็ได้ทราบว่า ที่อื่ทำไปนั้นเพราะต้องการคำสารภาพของเมธไปช่วยน้องของอื่ จากเหตุการณ์ที่อื่งง อื่ได้เล่าถึงผลที่เกิดขึ้นในตอนี่ 26 ซึ่งเป็นมุมมองการเล่าเรื่องของอื่เอง ความว่า “ผมนี้แหละเป็นคนทำให้กูเมธเข้าคุก เหมเหมมถูกโดดเดี่ยว และพิทตัดขาดจากแม่ของเขา แต่ก็ผมนี้แหละที่ทำให้ตำรวจจับตัวคนผิดที่แท้จริงได้” (ฤทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์, 2562: 321) กล่าวได้ว่า อื่คือตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในการคลี่คลายปริศนาในคดีฆาตกรรมประเสริฐ

ตัวละครรุ่นหลานอีกคนหนึ่งที่มีบทบาทเกี่ยวข้องในคดีฆาตกรรมประเสริฐ คือ เหมเหมม เหมเหมมเป็นลูกสาวของเมธในตอนี่ 13 ซึ่งเล่าผ่านมุมมองของเตี้ย เหมเหมมเป็นผู้ที่ขอให้เตี้ยเอาปืนไปทิ้ง ก่อนที่จะให้การกับตำรวจไปอีกทางหนึ่งในตอนี่ 14 ที่เล่าผ่านมุมมองของเหมเหมมเองเพื่อโยนความผิดให้เตี้ย อย่างไรก็ตามในตอนี่ 27 ซึ่งเล่าผ่านมุมมองของเหมเหมมอีกครั้งหนึ่ง เหมเหมมได้สารภาพแก่ศาล ดังข้อความต่อไปนี้

หนูเริ่มระแวงปืนกระบอกนั้น มองไปเห็นที่โต๊ะวางคอมพิวเตอร์ มีผ้าปูโต๊ะ หนูเลยไปเอามาคลุมปืน บอกให้ป้าปล่อยปืนก่อน หนูพยายามให้ป้ามองหน้าหนูและเชือหนู ในที่สุดป้าก็ยอมปล่อยปืน หนูเลยเอามือรวบผ้าจับปืนอย่างระมัดระวังไม่ให้ปืนลั่น . . หนูวิ่งออกมาที่หน้าประตูรั้ว ใช้เชือเช็ดด้ามจับประตุฝั่งในชะงอกหน้าออกไปมองซ้ายมองขวามีใครอยู่หรือเปล่า พอไม่เห็นใคร หนูรีบเดินออกไปนอกรั้วบ้านแล้วใช้เชือเช็ดที่ด้ามจับประตุฝั่งภายนอกให้แน่ใจว่าไม่มีรอยนิ้วมือเหลืออยู่ ก่อนจะเอา HDD กล้องวงจรปิดสอดไว้ใต้เชือรีบจ้ำกกลับไปบ้าน หนูเอากล่องนั้นไปซ่อนไว้ในตู้เสื้อผ้าของหนู แล้วก็รีบมาจัดการหลักป้าเข้าไปในห้องน้ำ เอาสบู่ถูมือป้าทั้งสองข้างแล้วล้างออก ล้างแล้วล้างอีกสองรอบ

(ฤทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์, 2562: 327-329)

จากคำสารภาพของเหมเหมมข้างต้น จะเห็นว่า เหมเหมมเป็นคนจัดการกับหลักฐานในที่เกิดเหตุทุกอย่าง ไม่ว่าจะป็นปืนที่เมธใช้ยิงประเสริฐ รอยนิ้วมือของเมธและประเสริฐที่อยู่ในที่เกิดเหตุ กล้องวงจรปิดที่บันทึกภาพในบ้านของประเสริฐ รวมถึงคราบเขม่าดินปืนที่อยู่บนร่างกายของเมธด้วย กล่าวได้ว่า เหมเหมมเป็นผู้ทำลายหลักฐานในที่เกิดเหตุ ทำให้คดีฆาตกรรมประเสริฐไม่สามารถสืบสวนสอบสวนได้โดยง่าย กระทั่งทำให้ตัวละครอื่นๆ ต้องทำหน้าที่นั้นสืบเพื่อคลี่คลายคดีนี้

สิ่งที่ยืนยันนวลักษณ์ด้านกลวิธีที่เล่าเรื่องผ่านมุมมองของตัวละครหลายตัว เช่น การเล่าเรื่องราวคนรักคนรักของประเสริฐที่ชื่อนิภา ซึ่งกำลังรักษาตัวจากอาการมะเร็งเม็ดเลือดขาวระยะที่ 2 การเล่าถึงตัวละครนิภาที่เล่าผ่านมุมมองของนิภาเองในฐานะที่เป็นคนรักของประเสริฐ (ฤทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์, 2562: 85-87) เล่าผ่านมุมมองของคริสซึ่งจำนนก็สืบให้ตามสืบเรื่องของนิภามาเป็นเวลานานแล้ว (ฤทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์, 2562: 67-69) และเล่าผ่านมุมมองของนิ ลูกชายของนิภา กับประเสริฐ (ฤทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์, 2562: 239-243) กล่าวได้ว่า *เลือดข้นคนจาง* ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องผ่านมุมมองของตัวละครหลายตัวในเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ เป็นกลวิธีสำคัญในการนำเสนอสารผ่านนวนิยายเรื่องนี้

5. บทสรุป

รหัสคดีเป็นวรรณกรรมที่มีรูปแบบและขนบการเขียนเฉพาะตัวสามารถจำแนกได้เป็น 3 ส่วน คือ ตอนต้น ตอนกลาง และตอนท้าย ขนบของวรรณกรรมประเภทนี้มีความเปลี่ยนแปลงอยู่บ้างบางประการ จากขนบดั้งเดิมของการเป็นนิยายไขปริศนา “ใครเป็นคนทำ” (whodunit puzzle) ก็เปลี่ยนมาหาคำตอบว่า “ทำได้อย่างไร” (howdunit) ไปพร้อมกันเมื่อนำเสนอคดีอาชญากรรมเหลือเชื่อในแนวปริศนาห้องปิดตาย หลังจากนั้นก็อรรถคดีที่รู้ตัวผู้ก่อเหตุตั้งแต่แรก แต่ยังไม่ยอมอ่านต่อเพราะต้องการจะรู้ให้ได้ว่า “ทำไมต้องทำ” (whydunit) (เรื่องเดช จันทรศิริ, 2546: 5)

รหัสคดีในวรรณกรรมไทยก็มีทั้งแบบที่สืบทอดขนบการเขียน และแบบที่ปรับเปลี่ยนขนบโดยนำเสนอวลักษณ์บางประการด้วยเช่นกัน *เลือดข้นคนจาง* เป็นรหัสคดีที่มีทั้งการสืบทอดขนบและการสร้างวลักษณ์ การสืบทอดขนบปรากฏในตอนต้นที่เปิดเรื่องด้วยอาชญากรรมที่รอการคลี่คลายและปิดเรื่องด้วยการคลี่คลายอาชญากรรมที่ปูไว้ตั้งแต่ต้น ทั้งสองส่วนนี้ถือเป็นส่วนสำคัญที่ต้องปรากฏในวรรณกรรมประเภทรหัสคดีทุกเรื่อง

อย่างไรก็ดี *เลือดข้นคนจาง* นำเสนอวลักษณ์แห่งรหัสคดีไทยผ่านกลวิธีการเล่าเรื่องผ่านมุมมองของตัวละครหลายตัว ถือว่าเป็นวลักษณ์หรือความแปลกใหม่ที่ปรากฏในรหัสคดีของไทย เพราะไม่เคยปรากฏรหัสคดีที่นำเสนอการคลี่คลายคดีฆาตกรรมผ่านการเล่าเรื่องหลายมุมมองเช่นในนวนิยายเรื่องนี้ ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับงานเขียนตามคตินิยมสมัยใหม่ที่ได้สร้างกลวิธีการนำเสนอมุมมองการเล่าเรื่องจากมุมมองของตัวละครหลากหลายที่อาจไม่น่าไว้วางใจ ไม่น่าเชื่อถือ ซึ่งมีผลทำให้ความเข้าใจเรื่องเปลี่ยนจากความแน่นอนของความหมายไปเป็นความไม่แน่นอน การที่มีผู้เล่าเรื่องหลายคนทำให้เรื่องที่เล่าของแต่ละคนมีสถานะเป็น “คำบอกเล่า” ซึ่งเป็นการยากที่จะกล่าวว่า คำบอกเล่าของคนใดถูกต้องที่สุด วิธีการดังนี้แสดงให้เห็นปัญหาเกี่ยวกับการเข้าถึง “ความเป็นจริง” (สรณัฐ ไตลังคะ, 2550: 61-64)

การผสมทั้งขนบและวลักษณ์ใน *เลือดข้นคนจาง* ทำให้จุดมุ่งหมายของการอ่านเป็นไปจากที่เคยหาคำตอบเพียงประการใดประการหนึ่งในรหัสคดีแต่ละช่วงในอดีต กลายเป็นการอ่านที่ทำให้ได้คำตอบของคำถามทั้ง “ใครเป็นคนทำ” “ทำได้อย่างไร” และ “ทำไมต้องทำ” ในคราวเดียวกัน ทั้งยังทำให้ตระหนักว่า คติฆาตกรรมที่เกิดขึ้นไม่ใช่เรื่องที่จะคลี่คลายได้โดยง่ายหรือตรงไปตรงมา เพราะใครก็ตามที่สามารถเข้าถึงสถานที่เกิดเหตุได้ก็ล้วนสามารถจัดการกับข้อเท็จจริงที่เกิดเหตุในคดีได้ ดังที่ *เลือดข้นคนจาง* นำเสนอ

การทำความเข้าใจรหัสคดีทั้งในแง่ขนบและวลักษณ์นับว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ช่วยให้เข้าใจวรรณกรรมประเภทนี้มากขึ้น และจะเป็นประโยชน์สำหรับการเรียนการสอนด้านวรรณกรรมปัจจุบันต่อไป

6. เอกสารอ้างอิง

ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิชย์. (2548). *อ่านไม่เอาเรื่อง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

- ธงชัย แซ่เจี๋ย. (2559). ความจริงที่สูญสลาย: คตินิยมสมัยใหม่ในบันเทิงคดีสืบสวนสอบสวนไทยเรื่อง *ภารกิจปริศนา และ กาลมทรทีก*. การประชุมสวนสุนันทาวิชาการระดับชาติครั้งที่ 5 พ.ศ. 2559 “การวิจัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (หน้า 1773-1782). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- เรื่องเดช จันทศิริ. (2542). คำให้การของบรรณาธิการ. *รหัสคดี#1 ตายแน่แต่ข้าหน้อย*, 1 (1), 7-10.
- เรื่องเดช จันทศิริ. (2546). คำให้การของบรรณาธิการ. *รหัสคดี#17*, 5 (1), 5-8.
- ฤทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์. (2562). *เลือดชั้นคนจาง*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- วรศักดิ์ มหัทธโนบล. (2561). มองวัฒนธรรมจีนผ่าน “เลือดชั้นคนจาง”. ค้นเมื่อ [11 เมษายน 2562] จาก <https://www.chula.ac.th/cuinside/13320/>
- วิศ ลิขิตอนุสรณ์. (2561). วิเคราะห์ซีรีส์ เลือดชั้นคนจาง: โอบอุ้ม-ทำลาย และเราไม่เคยรู้จักแม่ของตัวเอง. ค้นเมื่อ [11 เมษายน 2562] จาก <https://gmlive.com/In-family-we-trust-series-review>
- สรณัฐ ไตลังคะ. (2550). *เรื่องสั้นไทยแนวคตินิยมสมัยใหม่ พ.ศ. 2507-2516*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวรรณคดีและวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. 2560. *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม ฉบับราชบัณฑิตยสภา (แก้ไขเพิ่มเติม)*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- TV Digital Watch. (2561). *สรุปเรตติ้ง 12 ตอนแรก “เลือดชั้นคนจาง” ตามสืบกันต่อ “ฆ่าประเลิฐทำไม”*. ค้นเมื่อ [11 เมษายน 2562] จาก <https://www.tvdigitalwatch.com/analysis-rating-in-family-we-trust-oct-61/>